

AKADEMICKÁ ÚSPĚŠNOST A AKADEMICKÝ STRES V KONTEXTU SPECIFICKÝCH VZDĚLÁVACÍCH POTŘEB

ACADEMIC ACHIEVEMENT AND ACADEMIC STRESS IN CONTEXT SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

Mgr. Eva Sedláková

Ústav pedagogiky a sociálních studií
Pedagogická fakulta, Univerzita Palackého Olomouc
E-mail: eva.sedlakova01@upol.cz
Ročník doktorského studia: 3.

Pedagogická
fakulta

VIII. Olomoucké speciálněpedagogické dny
13. – 14. 10. 2020

Úvod

Terciární stupeň vzdělávání lze chápat jako přípravu budoucích profesionálů na práci v různých oborech. Studenti by po absolvování vysoké školy měli obstát v pracovních výzvách a zvládnout různorodé úkoly.

Vysoká škola by měla studenty svým vedením a studijními procesy na všechny tyto výzvy připravit. Schopnost efektivně fungovat v akademickém prostředí a tím i naplňovat dílčí cíle studia je v podstatě takovým ukazatelem akademické úspěšnosti studenta. Ta je ovlivňována mnoha faktory a jedním z nich je také **akademický stres**, jež je druhý konceptem, kterým se zabývá tato studie. Tento příspěvek pojednává o akademické úspěšnosti a akademickém stresu v kontextu **specifických vzdělávacích potřeb u vysokoškolských studentů**.

Metodologie

Cílem této výzkumné studie je zjistit, zda se souvislost mezi akademickou úspěšností a akademickým stresem v jednotlivých škálách liší vzhledem k přítomnosti specifické vzdělávací potřeby.

Pro výzkumné šetření byly stanoveny tyto hypotézy:

H1: Mezi akademickou úspěšností a akademickým stresem je souvislost, a to u obou skupin respondentů, tedy studentů intaktních i studentů se specifickými vzdělávacími potřebami.

H2: Korelace mezi jednotlivými škálami akademického stresu a úspěšnosti se liší v návaznosti na specifické vzdělávací potřeby.

Výzkumu se zúčastnilo 723 respondentů (677 intaktních studentů a 46 studentů se specifickými vzdělávacími potřebami) z několika pedagogických fakult v České republice. Během výzkumného šetření byly dodržovány všechny relevantní etické aspekty.

Graf. č. 1 – Charakteristika studentů se specifickými vzdělávacími potřebami dle typu postižení

Tab. č. 1 - Charakteristika výzkumného souboru – průměr a směrodatné odchylky – akademická úspěšnost

	Celý soubor		Intaktní studenti		Studenti se specifickými vzdělávacími potřebami	
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD
Akademická úspěšnost – celkový skóre	3,57	0,57	3,59	0,56	3,29	0,63
Studijní výkon	3,56	0,81	3,59	0,80	3,20	0,97
Zvládnání studijních nároků	3,36	0,82	3,39	0,81	3,05	0,96
Sociální adaptace	3,80	0,84	3,81	0,83	3,62	0,88

Tab. č. 2 - Charakteristika výzkumného souboru – průměr a směrodatné odchylky – akademický stres

	Celý soubor		Intaktní studenti		Studenti se specifickými vzdělávacími potřebami	
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD
Rovnováha mezi prací a životem	3,38	0,95	3,39	0,95	3,18	0,94
Očekávání dobrého výkonu	3,25	0,91	3,24	0,91	3,44	0,83
Organizačně-sociální aspekty	2,33	0,71	2,32	0,69	2,43	0,93
Stres a studijní nároky	3,37	0,67	3,37	0,67	3,46	0,60

Jako výzkumná metoda byly použity dva dotazníky.

Dotazník akademické úspěšnosti (USAAQ, Novotný & Křeménková), který byl vyvinut k měření akademické úspěšnosti.

Jedná se o nový 9 položkový dotazník, který zahrnuje tři subškály:

- studijní výkon,
- zvládnání studijních nároků
- sociální adaptaci.

Akademický stresový inventář (ASI, Novotný & Křeménková)

Jedná se o nový dotazník se 17 položkami, který používá 4 dílčí škály:

- stres související se studijními požadavky,
- rovnováha mezi prací a životem,
- organizační a sociální aspekty studia,
- očekávání dobrého výkonu.

Data byla analyzována v SPSS 20 pomocí deskriptivního výpočtu statistiky a Pearsonova korelačního koeficientu.

Výsledky:

V této části nalezneme výsledky Pearsonovy korelační analýzy, kdy se provedl zvlášť výpočet u studentů intaktních a zvlášť u studentů se specifickými vzdělávacími potřebami.

Tab. 3 - Pearsonova korelační analýza – intaktní studenti

Škála akademické úspěšnosti	Škála akademického stresu			
	Stres a studijní nároky	Rovnováha mezi prací a životem	Organizační a sociální aspekty studia	Očekávání dobrého výkonu
Celkové score	-,353**	-,209**	-,276**	-,128**
Studijní výkon	-,023	-,075	-,064	-,035
Zvládnání studijních nároků	-,407**	-,226**	-,208**	-,144**
Sociální adaptace	-,302**	-,135**	-,300**	-,154**

Poznámka: ** - signifikantní na hladině významnosti 0,01

Tab. 4 - Pearsonova korelační analýza – studenti se specifickými vzdělávacími potřebami

Škála akademické úspěšnosti	Škála akademického stresu			
	Stres a studijní nároky	Rovnováha mezi prací a životem	Organizační a sociální aspekty studia	Očekávání dobrého výkonu
Celkové score	-,521**	-,155	-,241	-,360*
Studijní výkon	-,182	-,146	-,022	-,214
Zvládnání studijních nároků	-,619**	-,282	-,351*	-,215
Sociální adaptace	-,279	-,194	-,127	-,327*

Poznámka: * - signifikantní na hladině významnosti 0,05, ** - signifikantní na hladině významnosti 0,01.

Závěr

Výzkumná studie pojednává o souvislosti mezi akademickou úspěšností a akademickým stresem u vysokoškolských studentů v kontextu specifických vzdělávacích potřeb. Z výsledků vyplývá, že je prokazatelná souvislost mezi akademickou úspěšností a akademickým stresem u vysokoškolských studentů, a to u obou skupin. Jednalo se o korelaci negativní, tedy čím více se cítí studenti úspěšně, tím méně akademického stresu pociťují, což je i žádoucím efektem. Jednotlivé korelace škál se však liší, vzhledem k přítomnosti specifické vzdělávací potřeby. Je tedy možné, že studenti se specifickými vzdělávacími potřebami nahlíží na studium trochu jiným pohledem, a proto i priority, očekávání či zvládnání studijních nároků se může lišit. Výsledky budou dále diskutovány.

Poděkování

Studie vznikla za podpory projektu IGA_PdF_2020_025 Jádrové a vyjádřené osobnostní charakteristiky jako možné determinanty akademického fungování.

Zdroje

Novotný, J. S., & Křeménková, L. (in process). Development and psychometric characteristics of the Academic Stress Inventory.

Novotný, J. S., & Křeménková, L. (2019, in review). Development and psychometric characteristics of the Academic achievement Inventory.